

Anna Czarny

SAMODZIELNOŚĆ DOCHODOWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH MIAST WOJEWÓDZKICH

THE FISCAL AUTONOMY OF LOCAL GOVERNMENT THE EXAMPLE OF SELECTED MUNICIPALITIES

Katedra Analizy Systemowej i Finansów, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
ul. Klemensa Janickiego 31, 71-270 Szczecin, e-mail: anna.czarny@zut.edu.pl

Summary. The article presents a method for assessing the financial position, with the degree of fiscal autonomy of local government in the light of their revenue structure. It presents fundamental issues related to the local governments' income and their fiscal autonomy. Assessing the financial position of local government units can use indicators of financial autonomy to identify appropriate processes and phenomena that shape the budget revenue and expenditure.

Słowa kluczowe: jednostka samorządu terytorialnego, samodzielność dochodowa, wskaźniki samodzielności finansowej.

Key words: fiscal autonomy, indicators of financial autonomy, the unit of local government.

WSTĘP

Pojęcie „samodzielność” oznacza niezależność, samowystarczalność, odrębność, co w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego nie jest możliwe do jednoznacznego stwierdzenia. Jednostki samorządu terytorialnego (JST) są bowiem częścią wspólnego terytorium państwa, zgodnie z Ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa i to państwo stanowi przepisy prawne jednolite dla tych jednostek. Zgodnie z Uchwałą Trybunału Konstytucyjnego „(...) jednostki samorządu terytorialnego (...), wykonując zadania publiczne, uczestniczą w zakresie określonym przez ustawodawcę w sprawowaniu władzy państwowej, ale czynią to na szczególnych zasadach, z których najważniejsze znaczenie ma zasada prawem przyznanej i prawem chronionej samodzielności”. Zasada tej samodzielności została rozszerzona i jest gwarantowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej (KRP). Samodzielność jednostek samorządowych jest więc rozpatrywana w kilku płaszczyznach:

- prawnej – JST mają osobowość prawną (art. 165, ust. 1 KRP); samodzielność JST podlega ochronie sądowej (art. 165, ust. 2 KRP);
- majątkowej – JST przysługuje prawo własności i inne prawa majątkowe (art. 165, ust. 1 KRP);
- finansowej – JST zapewnia się udział w dochodach publicznych, w zależności od przydzielonych im zadań (art. 167, ust. 1 KRP). Tym samym JST mają prawo decydowania o strukturze i wysokości dochodów oraz o rodzajach i rozmiarach wydatków;

- podatkowej – JST mają prawo do ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawach (art. 168 KRP);
- organizacyjnej – JST mają prawo do zrzeszania się, przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz do współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw (art. 172, ust. 1–2 KRP).

Zaznaczyć należy, że samodzielność finansowa JST jest szerszym pojęciem, uwzględniającym węższe pojęcie, jakim jest samodzielność dochodowa. Samodzielność podatkową należy natomiast rozumieć w jeszcze węższym znaczeniu, w stosunku do samodzielności dochodowej.

Celem niniejszego opracowania jest określenie samodzielności dochodowej, czyli stopnia finansowego uniezależnienia się od państwa wybranych miast wojewódzkich, na podstawie wybranych mierników.

MATERIAŁ I METODY

Badaniem zostały objęte trzy miasta wojewódzkie: Szczecin, Poznań i Wrocław. Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz Ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa są to gminy mające status miast na prawach powiatu. Dobór próby do badania został określony celowo. Wybrane zostały miasta z województw zachodniej Polski, w których swoje siedziby mają organy władzy samorządowej, takie jak sejmik województwa i zarząd województwa, a także władzy rządowej w terenie, takie jak wojewoda, będący jednocześnie organem nadzorującym JST¹.

Badanie zostało przeprowadzone na podstawie projektów budżetu poszczególnych miast na lata 2014 i 2015, dostępnych na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej. Do określenia samodzielności dochodowej wymienionych miast wojewódzkich posłużyły mierniki oceny, których konstrukcja opiera się na wybranych pozycjach budżetowych.

POJĘCIE SAMODZIELNOŚCI DOCHODOWEJ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Samodzielność dochodowa JST jest częścią wspomnianego we wstępie szerszego pojęcia, jakim jest samodzielność finansowa. Wskazuje ona na możliwości finansowe JST w zakresie gromadzenia dochodów i pozyskiwania przychodów, z jednej strony, oraz na zakres ponoszonych wydatków i realizowania rozchodów, z drugiej strony. Można wydzielić następujące rodzaje samodzielności finansowej: samodzielność dochodową, przychodową, wydatkową i rozchodową. Biorąc pod uwagę definicję pojęcia samodzielności, należy wspomnieć, iż samodzielność finansowa JST nie oznacza samowystarczalności w zakresie finansowania ani niezależności w zakresie prowadzonej gospodarki finansowej. Wymienione aspekty są odgórnie regulowane przepisami prawnymi, pozwalającymi w ograniczonym stopniu na decydowa-

¹ Pominięto tym samym województwo lubuskie, w którym występuje rozdzielność władzy publicznej pomiędzy dwa miasta – Gorzów Wielkopolski i Zieloną Górę.

nie w kwestiach pozyskiwania środków na finansowanie publicznych zadań własnych² i zleconych³.

Samodzielność dochodowa oznacza samodzielne gromadzenie dochodów z różnych źródeł, przy wykorzystaniu dostępnych sposobów. Do dochodów JST zalicza się dochody własne, subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa (Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, art. 3.1, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., art. 167.2). Zalicza się również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu UE oraz inne, określone odrębnymi przepisami (zgodnie z art. 3.3 Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach Jednostek Samorządu Terytorialnego).

Podstawowym wskaźnikiem oceny samodzielności dochodowej JST (WSD_w) jest relacja dochodów własnych, z wyłączeniem udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (DW), do dochodów ogółem (DO):

$$WSD_w = \frac{DW}{DO} \quad (1)$$

Wskaźnik ten odzwierciedla kondycję finansową JST, w tym stopień samowystarczalności. Wynika to z faktu, iż dochody własne JST⁴ stanowią najbardziej stabilny składnik budżetu, będący w gestii organów JST dzięki dość swobodnemu kształtowaniu polityki dochodowej⁵, w tym polityki podatkowej. Polityka podatkowa wiąże się z określeniem wielkości i źródeł gromadzenia oraz egzekwowania dochodów podatkowych w zakresie władztwa podatkowego przyznanego JST w wyniku decentralizacji finansów publicznych⁶.

Wskaźnikiem oceniającym samodzielność podatkową (WSD_p) jest relacja dochodów z podatków i opłat lokalnych (DW_p) do dochodów ogółem (DO):

$$WSD_p = \frac{DW_p}{DO} \quad (2)$$

Wskaźnik ten określa zakres kompetencji dotyczących możliwości pozyskiwania dochodów własnych w ramach wspomnianej polityki podatkowej.

Uzupełniającymi wskaźnikami oceny samodzielności dochodowej są:

² Zadania własne to zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, wykonywane przez JST (por. art. 166.1 Konstytucji). Wykaz zadań własnych dla gmin reguluje Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (art. 7).

³ Zadania zlecone to zadania publiczne zlecone w trybie i sposobie ich wykonywania zgodnym z przepisami prawa w przypadku uzasadnionych potrzeb państwa (por. art. 166.2 Konstytucji, art. 8 Ustawy o samorządzie gminnym).

⁴ Dochody własne JST są określone w Ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego: dla gmin (art. 4.1), powiatów (art. 5.1) i województw (art. 6.1).

⁵ „Przez politykę dochodową JST należy rozumieć świadomy i celowy dobór źródeł oraz rodzajów dochodów budżetowych, zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi, oraz określenie metod działania w zakresie ich pozyskiwania, zgodnie z zasadą wydajności i terminowości, tak aby zapewnić płynność finansową JST, a jednocześnie pozytywnie oddziaływać na otoczenie za pomocą instrumentów tej polityki” (Jastrzębska 2012, s. 248).

⁶ JST mają prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych (art. 168 Konstytucji).

a) wskaźnik samodzielności dochodowej I stopnia ($WSD1$) jako relacja dochodów własnych (DW), wraz z udziałem w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (DUp), do dochodów ogółem (DO):

$$\frac{DW + DUp}{DO} \quad (3)$$

b) wskaźnik samodzielności dochodowej II stopnia ($WSD2$) jako relacja dochodów własnych (DO), wraz z udziałem w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (DUp), powiększonych o subwencję ogólną (SO), do dochodów ogółem (DO):

$$\frac{DW + DUp + SO}{DO} \quad (4)$$

Dwa powyższe wskaźniki określają stopień niezależności dochodowej JST, związanej z decentralizacją budżetową, wielkość potencjału gospodarczego, a także możliwość generowania przez JST dochodów własnych, z uwzględnieniem wielkości udziału w podatkach dochodowych od osób fizycznych i prawnych, powiększonych o subwencję ogólną, stanowiącą dochód, o wydatkowaniu którego decyduje samorząd.

Rozbudowaną analizę samodzielności dochodowej określają wskaźniki przedstawiające relacje dochodów ogółem do poszczególnych składników dochodów własnych, takich jak: dochody z podatków i opłat lokalnych (wskaźnik $WSDpl$), dochody z podatku od nieruchomości (wskaźnik $WSDpn$) oraz udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa – w podatkach centralnych (wskaźnik $WSDpc$):

$$WSDpl = \frac{DWpl}{DO} \quad (5)$$

$$WSDpn = \frac{DWpn}{DO} \quad (6)$$

$$WSDpc = \frac{DWpc}{DO} \quad (7)$$

Zaprezentowane wskaźniki samodzielności dochodowej dość szczegółowo określają możliwości samodzielnej polityki finansowej JST w zakresie pozyskiwania dochodów ze źródeł podatkowych.

ANALIZA SAMODZIELNOŚCI DOCHODOWEJ NA PRZYKŁADZIE MIAST: SZCZECIN, POZNAŃ I WROCŁAW

Poddane analizie dane budżetowe miast wojewódzkich wykazują zróżnicowanie pod względem struktury dochodów. Wynika to z zawartych w tab. 1 planowanych kwot. Zgodnie z podziałem

dochodów budżetowych na bieżące i majątkowe⁷ największy udział dochodów bieżących był zaplanowany w Szczecinie na rok 2014 – wynosił 89,3%; na rok 2015 wynosi 91,1%. Przekłada się to na najmniejszy udział dochodów majątkowych, co wskazuje na mniejsze, niż w pozostałych analizowanych miastach, planowane wpływy z funduszy Unii Europejskiej, przeznaczone na zadania majątkowe.

Tabela 1. Wybrane dane budżetowe analizowanych miast w latach 2014–2015 [tys. zł]

Wyszczególnienie	Szczecin		Poznań		Wrocław	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
I. Dochody bieżące	1 670 085,7	1 779 909,1	2 462 559,0	2 628 974,0	3 215 212,1	3 366 092,7
A. Dochody własne	896 789,6	941 950,7	1 644 360,2	1 748 386,1	2 250 319,8	2 394 354,4
1. Dochody podatkowe, w tym:	243 589,0	254 039,0	425 627,2	458 462,0	462 738,5	508 270,9
a) od czynności cywilnoprawnych	20 000,0	23 530,0	40 000,0	50 000,0	47 000,0	70 000,0
b) od nieruchomości	208 000,0	214 900,0	360 000,0	377 500,0	386 460,0	414 020,0
c) od spadków i darowizn	3 350,0	3 350,0	6 000,0	7 000,0	11 700,0	6 930,0
d) od środków transportowych	8 250,0	9 000,0	16 500,0	21 000,0	14 341,0	14 145,0
e) rolny i leśny	439,0	409,0	827,2	662,0	1 537,5	1 495,9
2. Wpływy z opłat	117 532,0	114 667,9	120 962,9	126 431,0	301 133,1	312 294,3
3. Udziały w dochodach budżetu państwa	420 487,3	446 970,0	871 761,4	930 624,2	943 000,0	1 030 000,0
a) w podatku dochodowym od osób prawnych	23 499,6	25 570,0	80 000,0	90 000,0	78 000,0	90 000,0
b) w podatku dochodowym od osób fizycznych	396 987,7	421 400,0	791 761,4	840 624,2	865 000,0	940 000,0
4. Dochody z majątku	115 181,3	126 273,8	24 195,0	20 419,0	246 473,8	239 173,8
5. Dochody z usług	3 515,0	3 701,0	201 813,7	212 449,9	296 974,4	304 615,4
B. Dochody transferowe	527 862,1	548 286,7	685 596,5	712 675,4	644 713,6	681 329,8
1. Dotacje otrzymane z budżetu państwa	147 001,2	148 597,7	146 010,3	152 327,8	134 828,8	158 635,6
2. Subwencja ogólna z budżetu państwa	380 860,9	399 689,0	539 586,2	560 347,6	509 884,8	522 694,2
C. Środki ze źródeł zagranicznych i z budżetu UE	9 361,9	4 890,0	14 486,7	11 646,9	17 576,2	8 565,7
D. Pozostałe dochody	232 557,1	281 080,7	118 115,6	156 265,6	302 602,5	281 842,8
II. Wydatki bieżące	1 523 191,7	1 599 992,7	2 265 628,0	2 370 164,5	3 078 312,2	3 174 195,4
III. Wynik bieżący JST	146 894,0	179 916,4	196 931,0	258 809,5	136 899,9	191 897,3
IV. Dochody majątkowe	199 987,4	174 281,6	405 064,1	647 460,9	454 037,9	512 457,3
1. Własne	32 385,6	36 800,9	91 690,8	82 174,2	258 600,0	219 600,0
2. Środki ze źródeł zagranicznych i budżetu UE	164 371,8	131 227,2	311 373,3	565 086,7	193 971,1	276 679,5
3. Pozostałe (w tym dotacje)	3 230,0	6 253,5	2 000,0	200,0	1 466,8	16 177,8
V. Wydatki majątkowe	525 020,2	759 678,6	569 305,7	940 576,5	781 507,8	979 354,6
VI. Wynik budżetu JST	-178 138,8	-405 480,6	32 689,4	-34 306,1	-190 570,0	-275 000,0

Źródło: opracowano na podstawie projektów budżetów poszczególnych miast (Biuletyn Informacji Podatkowej Urzędu Miasta Szczecin, http://bip.um.szczecin.pl/UMSzczecinBIP/chapter_11073.asp, dostęp dn. 2.03.2015; Biuletyn Informacji Podatkowej Urzędu Miasta Poznania, <http://bip.poznan.pl/bip/budzet-miasta-poznania,lib,1003/>, dostęp 2.03.2015; Biuletyn Informacji Podatkowej Urzędu Miejskiego Wrocławia, <http://bip.um.wroc.pl/contents/322>, dostęp dn. 2.03.2015).

⁷ Pojęcie dochodów bieżących i dochodów majątkowych JST określa art. 235 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Planowany wynik budżetu⁸ poszczególnych miast kształtował się na różnych poziomach w okresie objętym badaniem. Najniższy poziom deficytu budżetowego zaplanowano w Poznaniu na 2015 r. – w wysokości 34 306,1 tys. zł, natomiast w 2014 r. była zaplanowana nadwyżka budżetowa na kwotę 32 689,4 tys. zł. Z kolei najwyższy poziom deficytu budżetowego był zaplanowany w Szczecinie na 2015 r. – na kwotę 405 480,6 tys. zł. Było to uwarunkowane wysokimi wydatkami majątkowymi, w których największa wartość dotyczyła transportu i komunikacji, stanowiących prawie 70% łącznych wydatków majątkowych, z czego 54% to wydatki na przebudowę torowisk i szybkiego tramwaju miejskiego. Wysoki poziom deficytu został zaplanowany również we Wrocławiu na 2015 r. – na kwotę 275 000,0 tys. zł, na co złożyły się, podobnie, jak w Szczecinie, duże wydatki majątkowe, w tym największe na transport i łączność – w wysokości 36,2% łącznych wydatków majątkowych (z czego 12,6% to finansowanie zintegrowanego systemu transportu szynowego) oraz na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (w tym na budowę Narodowego Forum Muzyki – ponad 15% wydatków majątkowych). Należy podkreślić, że we wszystkich analizowanych miastach zadania majątkowe były finansowane zarówno z dochodów majątkowych, jak i z dochodów bieżących, co jest ustawowym warunkiem uchwalenia budżetu przez organ stanowiący⁹.

W ocenie samodzielności dochodowej poszczególnych miast najwięcej uwagi należy poświęcić strukturze dochodów bieżących w różnych relacjach, przedstawionych w poprzednim rozdziale niniejszego opracowania. Jedną z najważniejszych jest relacja dochodów własnych, z wyłączeniem udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, do dochodów ogółem JST (1). Należy zaznaczyć, że udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa jest dochodem regulowanym przepisami prawa¹⁰, w związku z czym samodzielność dochodowa jednostek samorządowych jest znacznie ograniczona. Możliwe są natomiast działania poszczególnych samorządów dotyczące pobudzenia gospodarczego regionu, m.in. zwiększenie liczby nowych miejsc pracy czy zwiększenie liczby działających podmiotów gospodarczych, a tym samym zmiana sytuacji dochodowej ludności i przedsiębiorstw. Wynikające z tego znaczne różnice regionalne, przejawiające się m.in. w danych statystycznych (rys. 1), wpływają na poziom dochodów własnych w postaci udziału w podatkach dochodowych od osób prawnych oraz fizycznych.

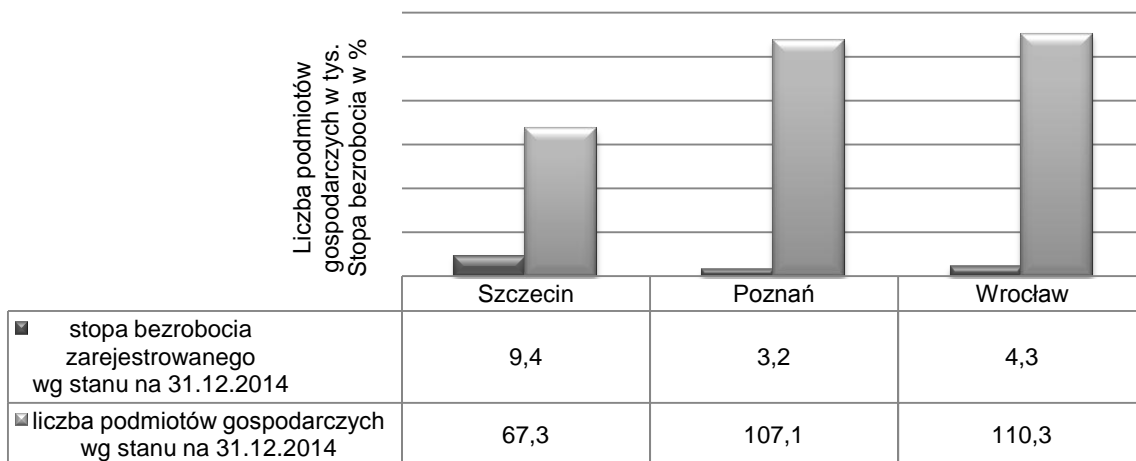
W analizowanych miastach najwyższy stopień samodzielności dochodowej (*WSDw*) dotyczył Wrocławia i wynosił ponad 35% zarówno w 2014, jak i w 2015 roku (zob. rys. 2). Wysokość tego wskaźnika określa zakres kompetencji decyzyjnych miasta w zakresie pozyskiwania dochodów, na które można bezpośrednio oddziaływać. Niższy stopień oddziaływania, a tym samym niższą samodzielność dochodową odnotowuje się w Szczecinie i Poznaniu – średnio wynosi ona 25–26%. Przy uwzględnieniu wszystkich dochodów własnych, również udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (*WSD1*), sytuacja przedstawia się nieco odmiennie. Najwyższy stopień samodzielności dochodowej nadal dotyczy Wrocławia (ponad 61%). W Szczecinie natomiast stopień tej samodzielności jest najniższy (poniżej 50%), ale nieznacznie się zwiększył – z 47,9% w 2014 r. do 48,2% w 2015 r. W Poznaniu z kolei się

⁸ Przez wynik budżetu należy rozumieć nadwyżkę lub deficyt budżetu JST, co określa art. 217 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

⁹ Zgodnie z art. 242, ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych „(...) organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki”.

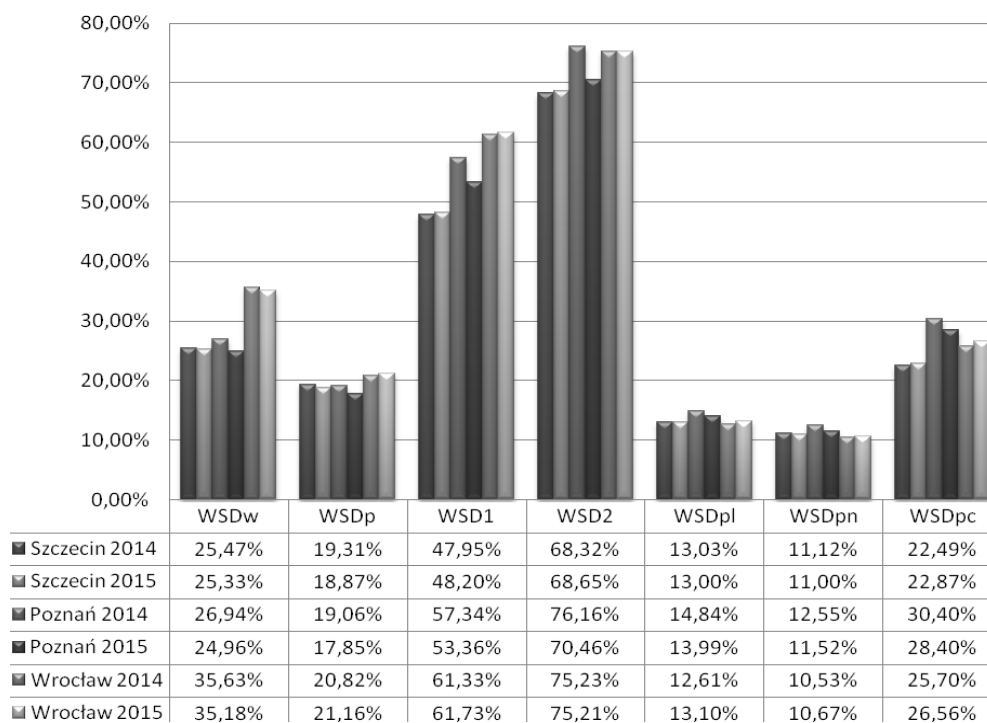
¹⁰ Zob. m.in. art. 4, ust. 2, 3 Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

zmniejszył – z 57,3% w 2014 r. do 53,3% w 2015 r. Nie świadczy to o obniżeniu dochodów wpływających do budżetu Poznania w postaci udziału w dochodach budżetu państwa (planowany jest wzrost w 2015 r. o 6,8% w stosunku do poprzedniego roku), ale o niższym planowanym przyroście w stosunku do planowanego zwiększenia dochodów ogółem (o 14,3%). Stwierdzić można też, że najwyższy dochód w postaci udziału w dochodach budżetu państwa w łącznych dochodach (określony jako *WSDpc*) dotyczył właśnie Poznania (30,4% w 2014 r. i 28,4% w 2015 r.). Wynika to z ogólnie dobrej sytuacji miasta, założonej polityki migracyjnej ludności, niskiego poziomu bezrobocia (3,2% wg stanu na 31.12.2014 r.) i z korzystnych uwarunkowań przedsiębiorczości.

Rys. 1. Wybrane wskaźniki ekonomiczne analizowanych miast

Źródło: opracowano na podstawie Biuletynów Statystycznych, <http://szczecin.stat.gov.pl/>; <http://poznan.stat.gov.pl/>; <http://wroclaw.stat.gov.pl/>, dostęp 2.03.2015 r.

Rys. 2. Kształtowanie się wskaźników określających samodzielność dochodową analizowanych miast w latach 2014–2015

Źródło: opracowano na podstawie danych z tab. 1.

Ważnym elementem samodzielności dochodowej JST jest zakres władztwa podatkowego, co oznacza zakres uprawnień władz samorządowych w kształtowaniu wysokości stawek podatków lokalnych¹¹ oraz udzielaniu zwolnień, zaniechaniu poboru świadczeń podatkowych czy stosowaniu ulg. Miarodajnym wskaźnikiem w tym zakresie jest wskaźnik samodzielności dochodowej *WSDpl*, do obliczenia którego brane są pod uwagę jedynie dochody osiągnięte z podatków i opłat lokalnych. Najwyższy stopień władztwa podatkowego odnotowuje się w Poznaniu – wynosił on około 14% w badanym okresie; nieco niższy (w granicach 13%) odnotowano w Szczecinie i we Wrocławiu. Dodać należy, że kwota dominująca w wartości podatków lokalnych we wszystkich miastach dotyczyła podatku od nieruchomości. W Szczecinie stopień samodzielności dochodowej, mierzony z uwzględnieniem tylko podatku od nieruchomości (*WSDpn*), był nieco wyższy niż we Wrocławiu. Jednak wpływy do budżetu Wrocławia z tego podatku zostały zaplanowane na kwotę niemal jeszcze raz większą niż do budżetu Szczecina.

PODSUMOWANIE

Dochody własne JST umożliwiają kształtowanie lokalnej polityki zaspokajania bieżących i przyszłych potrzeb społecznych i gospodarczych. Pozwalają na pewne uniezależnienie się od państwa, w szczególności od budżetu państwa. Wysoki udział dochodów własnych pozytywnie wpływa na aktywność organów samorządowych, na rozwój gospodarczy regionu, stymulację przedsiębiorczości, a także na zahamowanie migracji, zwłaszcza zarobkowej. Oprócz dochodów własnych JST dysponują innymi rodzajami dochodów, m.in. dochodami transferowymi z budżetu państwa. Miarą wystarczalności finansowej samorządu, w tym samodzielności dochodowej, jest wiele wskaźników finansowych, odzwierciedlających dochody własne ogółem oraz w rozbiciu na poszczególne rodzaje, w odniesieniu do łącznej wartości dochodów budżetowych JST.

Poddane ocenie miasta charakteryzuje dość zróżnicowany poziom samodzielności dochodowej w zaprezentowanych relacjach. Wpływ na tę sytuację mają niewątpliwie potencjał ekonomiczny miast, realizowane inwestycje, rozwój gospodarczy, chłonność rynku pracy. Samodzielność dochodowa *WSD1* w analizowanym okresie kształtowała się w Szczecinie na poziomie 48%, w Poznaniu – na poziomie 53–57%, a we Wrocławiu wynosiła ponad 61%. Są to wartości zbieżne z łączną wielkością wykonanej samodzielności dochodowej dla wszystkich JST, kształtującą się w granicach 50%¹². Jednak w zestawieniu z łączną wielkością dla wszystkich miast na prawach powiatu, wynoszącą ponad 61%, samodzielność dochodowa tylko we Wrocławiu jest porównywalna ze średnią w kraju. Zauważyć również należy, iż niższy stopień samodzielności dochodowej w Szczecinie, w porównaniu z pozostałymi analizowanymi miastami, wynika z uwarunkowań ekonomicznych, takich jak m.in. wysoki poziom bezrobocia

¹¹ Należy pamiętać, że i w tym zakresie samodzielność JST jest ograniczona – stawki podatków lokalnych są określone ogólnie jako stawki maksymalne lub przedziały stawek, które gminy muszą uwzględnić.

¹² Wykonana samodzielność dochodowa dotyczy obliczeń na podstawie danych historycznych (wykonanych budżetów) dostępnych na stronach GUS. Zgodnie z tymi danymi obliczona przez autora samodzielność dochodowa wszystkich JST w latach 2010–2013 kształtowała się na poziomie 48–49%, z kolei miast na prawach powiatu w adekwatnym okresie – na poziomie 61–63%.

czy mniejsza liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych. Tym samym przedstawiony stopień samodzielności dochodowej analizowanych miast wskazuje na potrzebę zewnętrznego dofinansowania wykonywanych zadań bieżących i inwestycyjnych, m.in. w postaci dotacji i subwencji.

PIŚMIENNICTWO

- Biuletyn Informacji Podatkowej Urzędu Miasta Poznania**, <http://bip.poznan.pl/bip/budzet-miasta-poznania,lib,1003/>, dostęp: 2.03.2015.
- Biuletyn Informacji Podatkowej Urzędu Miasta Szczecin**, http://bip.um.szczecin.pl/UMSzczecinBIP/chapter_11073.asp, dostęp: 2.03.2015.
- Biuletyn Informacji Podatkowej Urzędu Miejskiego Wrocławia**, <http://bip.um.wroc.pl/contents/322>, dostęp: 2.03.2015.
- Biuletyn Statystyczny Województwa Dolnośląskiego – IV kwartał 2014**, <http://wroclaw.stat.gov.pl/>, dostęp: 2.03.2015.
- Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego – IV kwartał 2014**, <http://szczecin.stat.gov.pl/>, dostęp: 2.03.2015.
- Jastrzębska M.** 2012. Finansowanie jednostek samorządu terytorialnego. Warszawa, LEX, 248.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** DzU z 1997 r., nr 78, poz. 483.
- Sytuacja społeczno gospodarcza województwa dolnośląskiego w styczniu 2015 r. Wybrane dane o podregionach i powiatach**, <http://wroclaw.stat.gov.pl/>, dostęp: 2.03.2015.
- Uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 września 1994 r. w sprawie ustalenia powszechnie obowiązującej wykładni art. 85 i art. 87 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym.** DzU z 1994 r., nr 113, poz. 550.
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.** DzU z 2003, nr 203, poz. 1966.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.** DzU z 2009 r., nr 157, poz. 1240.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.** DzU z 1990 r., nr 16, poz. 95.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.** DzU z 1998 r., nr 91, poz. 578.
- Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa.** DzU z 1998 r., nr 96, poz. 603.

